

Nr 14.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i bidragsförskottslagen den 11 juni 1943 (nr 382), m. m.; given Stockholms slott den 2 januari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i bidragsförskottslagen den 11 juni 1943 (nr 382),

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens innehåll.

Maximibeloppet för bidragsförskott föreslås från och med den 1 juli 1953 höjt från 324 till 600 kronor för barn och år, varjämte barnavårdsnämnd föreslås skola äga rätt att — i motsats till vad nu gäller — redan under juni månad visst år pröva ansökan om bidragsförskott för närmast följande statliga budgetår.

Tillika anhålles om riksdagens medgivande att barnavårdsnämnd, som under juni månad beviljat bidragsförskott avseende tiden från och med ingången av det närmast följande budgetåret, må, efter Kungl. Maj:ts prövning, tillerkännas gottgörelse av statsmedel, som om bidragsförskotten beviljats i överensstämmelse med föreskrifterna i nu gällande lag.

Förslag

till

Lag**om ändring i bidragsförskottslagen den 11 juni 1943 (nr 382).**

Härigenom förordnas, att 7 och 8 §§ bidragsförskottslagen den 11 juni 1943¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

7 §.

(Gällande lydelse:)

Bidragsförskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet sökts, samt, där den underhållsskyldige häftar i skuld för tidigare förfallet bidrag, jämväl för tid, varå sådant bidrag belöper, dock längst från och med andra månaden före den, under vilken förskottet sökts, och utgår, där ej rätten till förskott skall upphöra tidigare, till och med utgången av det statliga budgetår, som löper vid förskottets beviljande.

(Föreslagen lydelse:)

Bidragsförskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet sökts, samt, där den underhållsskyldige häftar i skuld för tidigare förfallet bidrag, jämväl för tid, varå sådant bidrag belöper, dock längst från och med andra månaden före den, under vilken förskottet sökts, och utgår, där ej rätten till förskott skall upphöra tidigare, till och med utgången av det statliga budgetår, som löper vid förskottets beviljande. *Utan hinder av vad nu sagts må dock barnavårdsnämnd under juni månad pröva ansökan om bidragsförskott jämväl för tiden till och med utgången av närmast följande budgetår.*

Att under — — — — — 12 § 1 och 2 mom.

8 §.

Bidragsförskott utgår med det belopp barnets fader jämlikt rättens beslut eller enligt avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, dock högst med 324 kronor för år räknat.

Bidragsförskott utgår med det belopp barnets fader jämlikt rättens beslut eller enligt avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, dock högst med 600 kronor för år räknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1953; dock skall i fråga om beloppet av bidragsförskott avseende tiden före den 1 juli samma år äldre lag tillämpas.

¹ Senaste lydelse av 8 § se SFS 1952:327.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 januari
1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN. HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *ändring i bidragsförskottslagen m. m.* samt anför.

Vid behandlingen tidigare denna dag av frågan om ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott — årets statsverksproposition femte huvudtiteln punkt 25 — omnämnde jag, att jag hade för avsikt att förorda en höjning av maximibeloppet för bidragsförskott från 324 kronor till 600 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till närmare behandling; i samband härmed torde jag även få behandla spörsmålet om bidragsförskottsperiodens längd.

Gällande bestämmelser.

Genom *bidragsförskottslagen den 11 juni 1943* (nr 382; ändr. 532/1947 och 327/1952) har det allmänna i viss omfattning åtagit sig att förskotta underhållsbidrag, som barn under 16 år enligt lag äger utfå av sin fader men denne underlåter att betala.

Bidragsförskott kan beviljas för barn såväl i som utom äktenskap. I båda fallen krävs dock att barnets föräldrar lever åtskilda och att barnet ej sammanbor med fadern. Genom bidragsförskott blir fadern ej befriad från sin underhållsskyldighet, utan det allmänna har rätt att av honom återkräva det förskottade beloppet. För att rätt till bidragsförskott skall föreligga fordras därför, att underhållsskyldigheten blivit fastställd i vederbörlig ordning, d. v. s. antingen genom beslut av domstol eller genom skriftligt av två personer bevitnat avtal.

Bidragsförskott utgår med det belopp, som fadern enligt domstolsbeslutet eller avtalet är skyldig att utgiva, dock med högst 324 kronor för år (8 §). Det är däremot helt oberoende av moderns och barnets ekonomiska förhållanden.

Bidragsförskott beviljas och utbetalas av vederbörande barnavårdsnämnd, som även har att vidtaga erforderliga åtgärder för att indriva det förskotterade beloppet hos fadern. Förskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet sökts samt — där den underhållsskyldige häftar i skuld för tidigare förfallet bidrag — även för tid varå sådant bidrag belöper, dock längst från och med andra månaden före den under vilken förskottet sökts. Där ej rätten till förskott skall upphöra tidigare, utgår förskottet till och med utgången av det statliga budgetår, som löper vid förskottets beviljande (7 §).

Kostnaderna för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av barnets fader, till $\frac{3}{4}$ av statsverket och $\frac{1}{4}$ av den kommun vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet. Statsverkets andel i kostnaderna utbetalas till kommunerna i efterskott per budgetår.

Under åren 1948—1950 uppgick antalet barn med bidragsförskott till resp. 34 321, 36 914 och 38 320.

Bidragsförskottens maximibelopp.

Den nuvarande bidragsförskottslagen föregicks av en tidigare motsvarande lag, utfärdad den 18 juni 1937 (nr 383) samtidigt med en lag om barnbidrag till bland andra änkors och invaliders barn. Enligt dessa lagar rådde överensstämmelse mellan bidragsförskottens och barnbidragens maximibelopp. Från och med år 1941 höjdes barnbidragen med dyrtidstillägg, men bidragsförskotten undergick ej någon motsvarande höjning. Genom tillkomsten av 1943 års bidragsförskottslag jämkades förskottens maximibelopp i vissa fall obetydligt uppåt. I samband med 1947 års lagstiftning om barnbidrag ändrades reglerna om bidragsförskott åter, och förskottens maximibelopp bestämdes till 250 kronor om året.

I skrivelse den 15 mars 1952 föreslog socialstyrelsen att bidragsförskottens maximibelopp måtte höjas till 420 kronor om året. Framställningen resulterade i ett beslut av statsmakterna att höja maximibeloppet till 324 kronor. Härom torde jag få hänvisa till propositionen nr 230 till förra årets riksdag och till sammansatt stats- och andra lagutskotts däröver avgivna utlåtande nr 3. I detta sammanhang vill jag emellertid framhålla, att såsom skäl för en sådan begränsad höjning anfördes främst, att bidragsförskotten och de särskilda barnbidragen vore förmåner som stode varandra mycket nära; därför borde bidragsförskottens maximibelopp ej höjas med högre belopp än som motsvarade de — enligt lag den 25 april 1952 (nr 179) — under år 1952 utgående provisoriska tilläggen till särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn. Inberäknat nämnda tillägg utgick under år 1952 sådant bidrag med högst 320 kronor. I anslutning härtill och då bidragsförskott, som utbetalas månadsvis, borde vara jämnt delbart med 12, bestämdes dess maximibelopp till 324 kronor.

I sitt den 25 augusti 1952 avgivna förslag till anslagsäskanden avseende barnavård m. m. för budgetåret 1953/54 har *socialstyrelsen* — under hänvisning till vad styrelsen anfört i förenämnda framställning den 15 mars 1952 — föreslagit en höjning av maximibeloppet för bidragsförskott till minst 420 kronor.

Över socialstyrelsens förslag har efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus, Skaraborgs, Kopparbergs och Norrbottens län, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och Svenska socialvårdsförbundet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i ärendet hört Malmö stads barnavårdsnämnd, varjämte länsstyrelsen i Skaraborgs län hört statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent i nionde distriktet. Av barnavårdsnämnden och konsulenten avgivna yttranden har bifogats resp. länsstyrelses utlåtande.

Förslaget att höja bidragsförskottens maximibelopp i överensstämmelse med vad socialstyrelsen föreslagit har vid remissbehandlingen tillstyrkts av de i ärendet hörda utom statskontoret och länsstyrelsen i Malmöhus län.

Av de tillstyrkande framhåller *länsstyrelsen i Kopparbergs län*, att nu gällande maximibelopp för bidragsförskotten vore lägre än det som i allmänhet utginge vid behov av fattigvård. Om man vidare beaktade, att fosterlegorna numera sällan understege 40 kronor i månaden och i de flesta fall torde utgå med 50 kronor i månaden, vore det uppenbart att maximibeloppet för förskotten måste höjas för att kunna förslå till ifrågasvarande barns försörjning. Länsstyrelsen ifrågasatte därför, huruvida en höjning till endast 420 kronor om året vore tillfyllest.

Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* uttalar som sin uppfattning att en höjning av bidragsförskottens maximibelopp vore befogad. Med hänsyn till det nära samband som rådde mellan bidragsförskotten samt de särskilda barnbidragen och då bestämmelserna i lagen om särskilda barnbidrag vore föremål för översyn av särskilda sakkunniga — änkepensioneringskommittén — borde emellertid enligt länsstyrelsens mening frågan om höjningens storlek bedömas med ledning av det resultat, vartill änkepensioneringskommittén kunde komma i fråga om de särskilda barnbidragens storlek. Länsstyrelsen funne därför sig ej för närvarande kunna förorda en höjning av bidragsförskottens maximibelopp på sätt socialstyrelsen föreslagit.

Statskontoret hänvisar också till änkepensioneringskommittén och förklarar sig ej för närvarande vara berett att biträda socialstyrelsens förslag.

I en i oktober 1952 inom *socialdepartementet upprättad promemoria* angående särskilda barnbidrag och andra hjälpformer för ensamstående mödrar har erinrats om att de nuvarande maximibeloppen på detta område på många håll ligger under fattigvårdsstandarden och är avsevärt lägre

än rätt avvägda fosterlegor. Det ifrågasättes huruvida ej hjälpen för barn till dessa mödrar generellt borde fastställas till högst 600 kronor om året. Ett månatligt högsta belopp om 50 kronor kan, framhålles det i promemorian, ej anses tilltaget i överkant utan torde ligga i närheten av — om också under — riksgenomsnittet för fattigvård och fosterlegor. I ett stort antal fall torde ej ens ett dylikt belopp ge full försörjning. Å andra sidan borde bidraget ej sättas så högt att det gynnade de ifrågavarande barnkategorierna framför barn i normala självförsörjande familjer med låga inkomster.

Sedan *socialstyrelsen* beretts tillfälle att yttra sig över promemorian, har styrelsen framhållit, att en betydande del av de barn, som erhåller bidragsförskott, för sin försörjning är beroende av fortlöpande understöd från fattigvården. Bidragsförskottens maximibelopp borde därför höjas och frågan härom vore enligt styrelsens mening så angelägen att den för undvikande av ytterligare dröjsmål borde lösas utan att resultatet av änkepensioneringskommitténs arbete avvaktades.

Socialstyrelsen anför i fortsättningen bl. a. följande:

Bidragsförskottens nuvarande maximibelopp äro såsom i promemorian framhålles avsevärt lägre än de fosterlegor, som socialstyrelsen anser motiverade. I samband med sin propaganda för en intensifierad fosterhemsvård pläderade styrelsen redan från och med år 1948 för en vårdavgift av 60 kronor per månad jämte det allmänna barnbidraget. Såsom utgångspunkt vid beräkandet av detta belopp hade styrelsen haft den utredning rörande barnkostnaderna för familjer tillhörande vissa inkomstgrupper, som på sin tid företogs av befolkningsutredningen. Sedermera har styrelsen år 1951 gjort en förnyad utredning angående barnkostnaderna. Denna utredning, som innebar en analys av barnkostnaderna på grundval av 1948 års konsumtionsundersökning avseende städer och tätorter, redovisade styrelsen i samband med avgivande av utlåtande den 16 maj 1951 över en inom socialdepartementet upprättad promemoria angående den ersättning, som kan vara skälig för vård av barn i fosterhem; en redogörelse för utredningen har även lämnats i Sociala Meddelanden årgång 1951, nr 5. I nämnda utlåtande förordade styrelsen — under åberopande av sin utredning om barnkostnaderna — att såsom skälig ersättning för vård och fostran av friska och normala barn i enskilda hem måtte anses för barn i åldern under 11 år 80 kronor i månaden, för barn i åldern 11—14 år 90 kronor i månaden och för barn i åldern 15 år och däröver 100 kronor i månaden.

Statistiska uppgifter angående fosterlegornas faktiska storlek finnas för närvarande icke utarbetade för senare år än 1950. Medelvårdavgiften per månad för barn, som nämnda år omhändertogs för skyddsuppfostran eller samhällsvård och utackorderades i enskilda hem — varvid alltså fosterlegorna bestämdes under barnavårdsnämndernas medverkan — var i hela riket 53 kronor för barn under 7 års ålder, 52 kronor för barn i åldern 7—9 år och 54 kronor för barn i åldern 10—15 år.

En höjning av bidragsförskottens högsta belopp till 600 kronor per barn och år bör enligt socialstyrelsens mening anses såsom ett minimikrav. Med

hänsyn till vad som vid styrelsens förut omförmälda utredning framkommit rörande barnkostnadernas storlek framstode en ännu större höjning icke såsom omotiverad. Beloppet 600 kronor syntes även vid en jämförelse med de fosterlegor, som styrelsen ansåge motiverade, vara lågt tilltaget.

Bidragsförskottsperiodens längd.

Av den tidigare redogörelsen för gällande bestämmelser på detta område följer, att bidragsförskott får beviljas längst till och med utgången av det budgetår, som löper vid förskottets beviljande. Bortsett från fall där rätten till bidragsförskott upphört tidigare gäller således enligt lagen en bestämd tidpunkt, då beviljade bidragsförskott upphör att utgå.

I den första år 1937 utfärdade bidragsförskottslagen — enligt vilken rätten till bidrag var beroende av moderns och barnets ekonomiska förhållanden — stadgades angående bidragsförskottsperiodens längd, att bidragsförskott beviljades varje gång för ett år, där ej rätten till förskott skulle upphöra tidigare. Enligt denna bestämmelse kunde sålunda förskotten såväl börja som sluta att löpa vid vilken som helst tidpunkt under året; och i regel skulle förskottet beviljas för en period av 12 månader.

Enligt vad som framhölls i socialvårdskommitténs år 1942 avgivna betänkande med förslag till ändrad bidragsförskottslagstiftning (SOU 1942: 29) hade från åtskilliga håll understrukits önskvärdheten av att i görligaste mån få en enhetlig bidragsförskottsperiod. Med hänsyn till att förutsättningarna för erhållande av förskott kunde inträda när som helst under året, kunde man enligt kommittén tydligen icke gärna i lagen fastställa någon bestämd begynnelse- eller slutdag. Däremot läte det sig naturligtvis göra att bestämma en slutdag, då alla beviljade bidragsförskott skulle upphöra att utgå. Härigenom finge man i själva verket också för det stora flertalet fall, nämligen de i vilka förskottet utginge år efter år, en bestämd begynnelse- eller slutdag. Det nya förskottet toge vid där det gamla slutade.

Från några håll hade — framhöll kommittén vidare — föreslagits, att bidragsförskott skulle beviljas för kalenderår eller återstående del därav, från andra åter, att man i stället skulle välja budgetåret den 1 juli—den 30 juni såsom enhetsperiod. En övergång till något av dessa system ansågs skola medföra ökad ordning och bättre översikt av förskottsverksamheten. I fråga om fördelar och nackdelar hos de olika systemen anförde kommittén:

Mot båda systemen talar det förhållandet, att den första bidragsförskottsperioden — återstoden av året — ofta kan bli mycket kort. Detta skulle medföra, att en andra ansökan måste göras tätt efter den första, något som måste sägas vålla ökat besvär och arbete såväl för sökanden som vederbörande barnavårdsnämnd. En annan nackdel synes vara, att den stora massan av ansökningar kommer praktiskt taget på en gång, något som ur arbetssynpunkt måste vara olägligt, om icke för alla så dock

för många barnavårdsnämnder. En fördröjning av ärendenas avgörande torde därigenom lätt kunna bli följden.

Vid jämförelse mellan kalenderår och budgetår synes det senare erbjuda fördelar framför det förra i två viktiga hänseenden. Dels finge man för det stora flertalet fall en jämförelsevis färsk inkomstuppgift att bygga på, eftersom taxeringslängden skall vara justerad i länen senast den 15 maj och i Stockholm senast den 15 juni, och dels är frågan om rätt mantals-skrivningsort — utom i de relativt fåtaliga fall där besvär anföras — i början av juli fullt klar, vilket ofta icke är fallet i början av januari.

Ett kalenderårssystem har å sin sida den icke oväsentliga fördelen, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidragsförskottet, förblir mantalsskrivningskommun för modern under hela perioden.

Vid sina överväganden kom kommittén fram till att en övergång till en enhetlig period för bidragsförskotten vore att förordade och kommittén stannade i valet mellan kalenderår och budgetår för det sistnämnda. Härför talade enligt kommittén framför allt, att man här — i motsats till vad som skulle gälla om kalenderår — i regel finge en jämförelsevis sen inkomstuppgift att bygga på.

Föredragande departementschefen anslöt sig i propositionen nr 183 till 1943 års riksdag till tanken på en enhetlig bidragsförskottsperiod och förordade i likhet med kommittén att budgetåret skulle utgöra sådan period. Riksdagen godtog förslaget härom (andra lagutskottets utlåtande nr 28).

I samband med den år 1947 vidtagna revisionen av 1943 års bidragsförskottslagstiftning — därvid inkomstprövningen avskaffades — diskuterades ånyo spørsmålet huruvida kalenderåret eller budgetåret skulle utgöra bidragsförskottsperiod. Statsmakterna stannade emellertid för att gällande system skulle bibehållas oförändrat (propositionen nr 288 och sammansatt stats- och andra lagutskotts utlåtande nr 5).

Sedan barnavårdsnämnden i Vänersborg hos länsstyrelsen i Älvsborgs län anhållit om gottgörelse av statsverket med bl. a. 5 092 kronor 98 öre för bidragsförskott, som nämnden utgivit för budgetåret 1950/51 (tiden den 1 juli 1950—den 30 juni 1951), lämnade länsstyrelsen genom resolution den 12 mars 1952, enär bidragsförskotten beviljats den 29 juni 1950 och sålunda icke medgivits enligt lagens föreskrifter, framställningen utan bifall. Regeringsrätten, där barnavårdsnämnden besvärade sig, fann genom beslut den 18 juni 1952 ej skäl att göra ändring i överklagade resolutionen.

Enahanda utgång fick fem andra av regeringsrätten samtidigt avgjorda mål på besvär av barnavårdsnämnderna i Ludvika, Äppelbo kommun, Norrbärke kommun, Grytnäs kommun och Avesta över att länsstyrelsen i Kopparbergs län avslagit av nämnderna framställd begäran om gottgörelse av statsmedel för bidragsförskott, som genom beslut under juni månad beviljats för närmast påföljande budgetår. För vederbörande barnavårdsnämnds vidkommande uppgick den sökta gottgörelsen till resp. 4 609 kronor 10 öre, 885 kronor 15 öre, 1 204 kronor 15 öre, 1 125 kronor och 1 140 kronor.

Departementschefen.

Lagstiftningen om bidragsförskott innebär att samhället i viss omfattning åtagit sig en garanti för att barn, vars föräldrar lever åtskilda och som ej bor tillsammans med sin fader, kommer i åtnjutande av det underhållsbidrag, som fadern är skyldig att utgiva. Lagstiftningen är så konstruerad, att samhället övertager faderns betalningsskyldighet, när denna försummas, och förskotterar vad fadern har att erlægga till barnet. I gengäld inträder samhället i barnets rätt gentemot fadern och äger således att av denne återfå det förskjutna beloppet.

För att bidragsförskott skall kunna beviljas kräves, att faderns underhållsskyldighet fastställts genom beslut av domstol eller genom avtal som upprättats i viss ordning. Förskottet är helt oberoende av moderns och barnets ekonomiska förhållanden samt utgår i princip med samma belopp som fadern har att erlægga enligt beslutet eller avtalet. En begränsning är emellertid föreskriven såtillvida, att förskottet ej får överstiga 324 kronor per år.

Nämnda maximibelopp fastställdes förra året. Statsmakternas beslut härom hade karaktär av ett provisorium i avvaktan på slutförandet av pågående utredning om en allmän förbättrad hjälp åt ensamstående mödrar. Vid riksdagens behandling av ärendet framhölls, att vägande skäl talade för att maximibeloppet borde sättas högre. Därigenom skulle nämligen maximibeloppet komma att bättre ansluta sig till de underhållsbidrag, som fadern på grund av avtal eller domstolsbeslut numera i regel vore pliktig att utgiva. Vidare skulle då grundtanken med bidragsförskotten — att samhället skall förskottera de underhållsbidrag som fadern underlåter att betala — bli bättre tillgodosedd, varjämte vissa fördelar ur administrativ synpunkt skulle vinnas. Ytterligare borde i detta sammanhang uppmärksammas att det allmänna äger rätt att av den underhållsskyldige återkräva förskotterade belopp och att omkring 40 procent av de utbetalade beloppen indrives.

När riksdagen förra året likväl biträdde Kungl. Maj:ts förslag att ej fastställa bidragsförskottens maximibelopp högre än till 324 kronor berodde detta främst på sambandet mellan bidragsförskotten och de särskilda barnbidragen till änkors och invaliders barn ävensom på den omständigheten, att enligt riksdagens beslut tidigare under året ifrågasatt barnbidrag för år 1952 fastställdes att utgå med högst 320 kronor.

Socialstyrelsen har i ett i augusti 1952 avgivet förslag hemställt om en uppräknings av bidragsförskottens maximibelopp till minst 420 kronor per barn och år. En höjning till åtminstone detta belopp har vid remissbehandlingen allmänt ansetts befogad.

Sedan i en inom socialdepartementet i oktober 1952 upprättad promemoria ifrågasatts, huruvida ej bidragsförskottens — och jämväl de sär-
2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 14.*

skilda barnbidragens — maximibelopp borde höjas till 600 kronor om året, har socialstyrelsen på anförda skäl ansett en höjning till minst detta belopp motiverad. Såsom skäl för detta sitt ståndpunktstagande har socialstyrelsen åberopat, förutom barnkostnadernas storlek, att fosterlegorna numera genomsnittligt överstiger 50 kronor i månaden.

Änkepensioneringskommittén, som haft i uppdrag att utreda frågan om den samhällliga hjälpen åt ensamstående mödrar, har numera avslutat sitt arbete genom ett i november 1952 avgivet betänkande (SOU 1952: 36). Kommittén har föreslagit, att maximibeloppet för bidragsförskott fastställas till 420 kronor om året.

För egen del anser jag förhållandena numera vara sådana, att en omedelbar höjning av bidragsförskottens maximibelopp är nödvändig och att höjningen icke bör ske efter en indexmässig framräkning med hänsyn till levnadskostnadernas utveckling utan anpassas efter vad som kan anses motsvara det verkliga behovet. Visserligen finns det ej någon statistik, som belyser underhållsbidragens storlek för inom- och utomäktenskapliga barn. Det torde dock vara erforderligt med ett betydligt högre maximibelopp än det av änkepensioneringskommittén föreslagna för att detta skall kunna närmare ansluta sig till de underhållsbidrag som numera fastställs. För en mera avsevärd höjning talar även de av socialstyrelsen lämnade uppgifterna angående barnkostnadernas och fosterlegornas storlek. Jag förordar därför att maximibeloppet bestämmas till 600 kronor per barn och år.

I detta sammanhang anser jag mig vidare böra erinra om att bidragsförskott och särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn hittills ansetts böra utgå med samma belopp och att jag i annat sammanhang denna dag förordat en höjning av de särskilda barnbidragens maximibelopp till 600 kronor om året.

Höjningen av bidragsförskotten torde böra genomföras från och med den 1 juli 1953.

Kostnaden för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till $\frac{3}{4}$ av statsverket och $\frac{1}{4}$ av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet. Det synes svårt att med säkerhet beräkna de ökade kostnader, som är förenade med ett genomförande av ifrågavarande förslag. Enligt en inom socialstyrelsen gjord beräkning skulle emellertid kostnadsökningen för staten kunna uppskattas till omkring 2,5 milj. kronor per år. Eftersom kommunerna erhåller gottgörelse av staten i efterskott per budgetår, kommer ökningen ej att belasta statsbudgeten under nästkommande budgetår.

Jag övergår härefter till spörsmålet rörande tiden för bidragsförskotts beviljande. Såsom framgår av vad jag förut nämnt har regeringsrätten under förra året i flera fall haft att pröva besvär av olika barnavårdsnämnder över att vederbörande länsstyrelse vägrat gottgörelse av stats-

medel för vissa bidragsförskott, som utgivits av nämnderna. Förhållandet har här varit det, att barnavårdsnämnden någon dag i juni — då nämnden hållit sitt sista sammanträde före sommaren — beviljat bidragsförskott för närmast följande budgetår. Nästan undantagslöst har bidragsförskotten gällt fall, där förskott tidigare utgått under ett eller flera år. Då emellertid jämlikt 7 § gällande lag bidragsförskott ej må utgå längre än till och med utgången av det budgetår, som löper vid förskottets beviljande, har besvären ogillats av regeringsrätten. De belopp, som barnavårdsnämnderna härigenom gått förlustiga, har i några fall varit jämförelsevis höga. I de fem fall, för vilka jag tidigare redogjort, har de avslagna ansökningarna gällt resp. 5 092 kronor 98 öre (Vänersborg), 4 609 kronor 10 öre (Ludvika), 885 kronor 15 öre (Äppelbo kommun), 1 204 kronor 15 öre (Norrbärke kommun), 1 125 kronor (Grytnäs kommun) och 1 140 kronor (Avesta).

Anledningen till att barnavårdsnämnderna ansett sig redan under juni månad böra fatta beslut om bidragsförskott för det nästkommande budgetåret synes ha varit svårigheter med att under högsommaren få till stånd ett sammanträde med nämndens ledamöter. Ett uppskov med beslut i saken skulle emellertid, synas nämnderna ha resonerat, lätt kunna medföra att, enär många av de bidragstagare som det här gäller är i stort behov av bidraget redan de första dagarna i månaden — t. ex. för betalning av bostadshyran — ett uteblivet bidragsförskott bleve liktydigt med att vederbörande finge vända sig till fattigvården för att få en förhandshjälp. I syfte att undvika en dylik omgång har nämnderna således som ett praktiskt arrangemang fattat sina beslut redan under juni. Såvitt utredningen avseende de förut berörda fallen ger vid handen saknas varje anledning att antaga att i dessa fall vederbörande nämnds beslut skulle ha erhållit ett annat materiellt innehåll, därest beslutet i stället fattats strax efter det nya budgetårets ingång.

Jag anser mig i detta sammanhang ej böra närmare ingå på frågan angående skälen för och emot det nuvarande systemet med en fast bidragsförskottsperiod anknutet till budgetåret. Utan att detta system frångås förefaller det emellertid mig vara en ändamålsenlig anordning att barnavårdsnämnd får möjlighet att, där så finnes böra ske, redan någon tid före ett budgetårs ingång besluta om bidragsförskott att utgå från och med det budgetårets början. I många fall torde nämligen förhållandena vara sådana att det redan i förväg låter sig avgöra huruvida bidragsförskott bör utgå för det nästkommande budgetåret.

I anslutning till det anförda anser jag mig alltså böra förorda, att 7 § bidragsförskottslagen kompletteras på sådant sätt att barnavårdsnämnd får möjlighet att redan under juni månad pröva ansökan om bidragsförskott avseende det närmast följande budgetåret. Lagändringen torde böra träda i kraft den 1 juni 1953.

Det synes mig vidare rimligt, att barnavårdsnämnderna i Vänersborg och

Ludvika, i Äppelbo, Norrbärke och Grytnäs kommuner samt i Avesta — vilka på sätt framgår av det föregående kort före ingången av ett nytt budgetår beviljat bidragsförskott för det nya budgetåret — beredes den gottgörelse som skulle ha utgått av statsmedel, därest besluten i stället fattats efter budgetårets ingång. För den händelse någon annan barnavårdsnämnd under något av de senaste åren av motsvarande anledning gått förlustig ersättning, torde Kungl. Maj:t, efter prövning av omständigheterna, böra äga medgiva ersättning även i dylikt fall.

Föredragande departementschefen hemställer härefter att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom socialdepartementet upprättat förslag till *lag om ändring i bidragsförskottslagen den 11 juni 1943 (nr 382)*,

dels ock medgiva att barnavårdsnämnd, som före den 1 juni 1953 under juni månad beviljat bidragsförskott avseende tiden från och med ingången av det närmast följande statliga budgetåret, må, efter Kungl. Maj:ts prövning, tillerkännas gottgörelse av statsmedel som om bidragsförskotten beviljats i överensstämmelse med föreskrifterna i nu gällande bidragsförskottslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.